

KAMMERMUSIKFORENINGEN
137. SÆSON 2024-2025
Christians Kirke, Christianshavn

2.9.2024

Sæsonåbning Arild Kvartetten

Arild Kvartetten har i mere end 15 år været blandt de førende ensembler på den danske kammermusikscene, hvor de har høstet mange roser for deres noble og modne spillestil. Arild Kvartetten er hyppige gæster på danske og internationale kammermusikfestivaler og har turneret i bl.a. Brasilien, Skotland, Tyskland, Finland, Tjekkiet, Grækenland og Sverige.

Programmet:

Joseph Haydn: Strygekvartet i D-dur op. 64, 5 ("Lærke-kvartetten")

Allegro moderato
Adagio cantabile
Menuetto allegretto
Finale vivace

Wolfgang Amadeus Mozart: Strygekvartet i G-dur (K. 387)

Allegro vivace assai
Menuetto
Andante
Molto allegro

Pause

Johannes Brahms: Strygekvartet nr. 3 i B-dur op. 67

Vivace
Andante
Agitato (Allegretto non troppo) — Trio — Coda
Poco Allegretto con Variazioni

Det er efterår, og under aftenens koncert bliver det mørkt udenfor. Men det skal vi ikke bare acceptere. Programmet er derfor lutter musik som nærmest damper af forår og højsommer.

Haydn: Kvartet op. 64 nr. 5

Dette værk fra 1790 har med god grund fået navn efter lærken, det primære forårsdyr. I de første takter trasker understemmerne med Jeppe Aakjær'sk gemytlighed af sted i den nypløjede muld, men straks stiger lærken! Så kan de lære det. Lige så enkelt og hjertegribende det er, lige så raffineret bliver varieret og transformeret gennem satsen.

Thorkild Bjørnvig skriver i digtet "Smærte": "Livsplanerne bragt i Forvirring,/ hele Kroppen i Brand - /blot fordi Lærkelyd fylder /det dystre morgengraa Land?" Stor kunst med forårstematik har også noget smerte eller dunkelhed i sig. Det har Haydns andensats i sin midterdel.

Tredje sats, menuet: Også her trækker skyer ind over i trio'en. Og fejes bort til sidst.

Finalen: Fuldt tryk på. Virtuøs kombination af fuga-kontrapunkt og et ligetil dansende refræn.

Mozart: Kvartet i G-dur, K. 387

Den var en af de seks kvartetter som Mozart 1783 dedikerede til Haydn – læremesteren ikke mindst i hvad kvartetgenren kunne udvikles til. Haydns op. 33-kvartetter, deriblandt "Fuglen" op. 33, 3, repræsenterede "state of the art". ("Lærken" kan Mozart af gode grunde ikke have kendt.) "Forårskvartetten" kalder man ofte værket her. Mozart demonstrerer alle kompositionstekniske

kunstgreb over for den ældre mester, men man mærker dem ikke som teknik, kun derved at de river med og overvælder når man hører dem.

I første sats svinger førsteviolinen sig lærkeagtigt opad i enkle, skinnende intervaller. Men hurtigt er vi ovre i rigtig meget flimrende kromatik, ligesom foråret snart er videre fra solgult og lyseblåt til alle farver i et flimrende virvar der samtidig vidner om en højere orden.

Anden sats: En usædvanligt placeret menuet hvor vi forventede en lyrisk sats. Den kappes med Haydns evne til at skabe, omgå og overraske tilhørernes rytmiske og andre forventninger. De akkompagnerende betoner falder f.eks. på tre snare end på ét, og førsteviolinen har spiller en lang kromatisk passage med tryk hver anden tone, snarere end hver tredje. Trioen er en skyggefuld mol.

Tredjesatsen er arien sunget af førsteviolinen, men igen med rigelig brug af kontrapunkt og kromatik. Det kan en tilhører opleve virkningen af uden at vide hvad den skyldes. Haydn har kunnet se det tekniske mesterskab bagved – han skrev til Mozarts far at hans søn var den største komponist af alle.

Det hele slutter med en leg med kontrapunkt der minder om Mozarts egen senere "Jupiter"-symfoni (nr. 41) – med nærmest det samme fuga-tema. Hele tiden kommer der finurligheder og komplikationer på, og karakteren skifter kalejdoskopisk. Efter sidste gang fuga-tema slutter satsen og kvartetten med den overraskende simple slutkrølle man har ventet på hele tiden. Nærmest frækt.

Claude Monet: Forår i Giverny, 1886

Claude Monet: Sommer, valmuemark, 1875

Brahms: kvartet B-dur, op. 67

Denne kvartet er skrevet i sommeren 1875. Den er også et solbeskinnet værk. Måske er det sensommer nu – "Æbler lyser rødt på træernes grene – høsten går ind", som en kendt sang fra Højskolesangbogen sætter an. Modsat de to tidligere kvartetter (op. 51), som havde kostet utallige forsøg og omskrivninger, skrev Brahms selv om dette værk at det ikke var "født med tang". Det er hele vejen sammensat af korte, hurtigt skiftende elementer, lidt som impressionistisk maleri. Derfor ikke så sangbart med grandiose lange linjer som nogle af hans tidligere kammerværker, men mere præget af at der "sker" noget forbavsende hvert andet øjeblik. Derfor høres et værk som dette bedst med rigtig stive ører.

Sorgløst rider vi i første sats ud på jagt. der bliver leget med taktarterne 2/4 og 3/4, som sættes op med hinanden og kombineres, typisk Brahms'k.

Anden sats er lyrisk men med et heftigt mellemstykke og så at hovedtemaet vender tilbage i en "forkert" toneart (efter ca. 4 minutter).

Tredjesatsen er bratschens store aften, og de andre instrumenter spiller med sordin!

Fjerde sats: Variationer med drillerier. Temaet er klart beslægtet med "jagten" i 2. sats. Tonearterne skifter ret forbløffende. Vi får temaet fra første sats serveret igen i slutningen – en forløsende afrundingseffekt, også brugt i den senere 3. symfoni.